

אם אפשר להניח בסוף הגמרא

בסיעתא דשמיא

ה. – י"א:

ה.

ורשב"ל אמר מנחת העומר שקמצה שלא לשמה כשרה ושיריה אין נאכלים עד שיביא מנחת העומר אחרת.

א. עיין בבאר יצחק (או"ח סי' ט סוף ענף ב) שתמה מאי טעמא שיריה אין נאכלים, נימא עשה דוחה ל"ת, והעשה של אכילת שיריים [דואכלו אותם אשר כופר בהם] ידחה את הל"ת של חדש.

ועי"ש שתיריך שכיון שאפשר להמתין ולאכול את השיריים אחרי שיביאו מנחה אחרת ממילא לא אמרינן בהא עשה דוחה ל"ת, ולפי"ז אם אין עוד מנחת העומר, וזה התבואה היחידה שיש להם אה"נ מותר לאכול את השיריים מדין עשה דוחה ל"ת.¹

ויש לדון לפי"ז מאי קשיא לגמרא שאין זה משקה ישראל, והרי בגונא שאין מנחה אחרת מותר לאכול את השיריים משום עשה דוחה ל"ת, ושפיר חשיב משקה ישראל, ומשמע שאף אם יש דין אכילה מדין עשה דוחה ל"ת לא חשיב משקה ישראל, כיון שהדבר בעצם אסור, ופשוט.

ב. ויש שדנו בדבריו (עיין בספר אור הישר) דשמא הכא ליכא כלל מצות אכילה כיון שצריך להביא עומר אחר, מיהו הדברים מחודשים, ובפשוטו כיון שהמנחה כשרה אף שלא עלתה לבעלים לשם חובה יש בזה מצות אכילה, ועיין.

מיקרב היכי קרבה ממשקה ישראל מן המותר לישראל.

א. צ"ע מאי טעמא קשה לש"ס כאן טפי מכל מנחת העומר שמקריבים אותה ואעפ"י שאכתי אסורה באכילה משום איסור חדש.

ועיין ברשב"א בסוגיין שתמה בהא וכתב וז"ל בשלמא מכל מנחת העומר שעדין בשעת הקרבתה לא הותר חדש לא קשיא משום שההיתר שלה והיתר דעלמא באין כאחד וכי האי סברא אשכחן בעלמא בגטו וידו באין כאחד אבל הכא קשיא דאפי' לאחר הקטרת קומץ זה נוהג איסור חדש עד שיבוא עומר אחר ויתירנה עכ"ל, ומבואר ברשב"א שבעקרון בכל מנחת העומר יש חסרון של משקה ישראל, ורק שגיטו וידו באין כאחד ובזמן ההקטרה פוקע האיסור של חדש וממילא חשיב משקה ישראל, ורק בסוגיין שהמנחה לא מתירה את האיסור של חדש קשיא לגמרא שאין זה משקה ישראל.

ב. ויש לדון בהא דלכאורה ההיתר לאכול את החדש הוי רק כשמשלה בו האור או כשהוצת האור ברובו (עיין סוטה טו.) ולכאורה בתחילת ההקטרה אכתי לא הוי משקה ישראל, ומה לי שבסוף ההקטרה הוי משקה ישראל, ועיין.

עוד יל"ע דלכאורה לענין הקמיצה לא שייך תי' הרשב"א שגיטו וידו באים כאחד, וכיצד אפשר לקמוץ כשאכתי אינו משקה ישראל, ומשמע לכאורה ברשב"א שכל הדין של משקה ישראל הוי רק לענין הקטרה ולא לענין הקמיצה ושאר העבודות, ועיין.

ולכאורה לפי דברי הרשב"א שרי להקטיר ביחד עם מנחת העומר עוד מנחות מהתבואה החדשה שהרי גיטו וידו באים כאחד ובזמן ההקטרה פוקע האיסור של חדש, ועיין.²

קסבר ר"ל אין מחוסר זמן לבו ביום.

צ"ע כונת הגמרא והרי כיון שעכשיו אסור לאכול מהתבואה החדשה לא חשיב משקה ישראל, ומה לי שבגדרי "מחוסר זמן" אין מחוסר זמן לבו ביום, ואטו מותר לאכול מהתבואה החדשה קודם שהקריבו את העומר משום שאין מחוסר זמן לבו ביום.

ומבואר לכאורה שגדר דינא דמשקה ישראל אינו שכל דבר שאסור לישראל ודאי שאסור גם לגבוה, והסיבה האוסרת לישראל היא הסיבה האוסרת לגבוה, דא"כ כמו שהאיסור להדיט לא מותר קודם הקרבת העומר הכי נמי האיסור לגבוה לא יותר קודם הקרבת העומר, אלא דעיקר דינא דמשקה ישראל ענינו שדבר שלא ראוי לאכילת ישראל נפסל לגבוה, והאינו ראוי לישראל זה הפוסלו לגבוה [ואין זה סימן שאף לגבוה אינו ראוי אלא זה עצמו פוסלו לגבוה] ומשום הכי אמרינן שכיון שאין מחוסר זמן לבו ביום נחשב ראוי לגבוה.

והותרו מכלל איסורן לקודש.

¹ ואף אם רק מחיר יביאו עומר אחר לא מהני דהמצוה לאכול את זה היום.

² ויש לדון בהא טובא ובגדרי גיטו וידו באים כאחד.

עיינן ברש"י שפירש שהכונה שמליקה אסורה בחולין ושריא בקדשים, וצ"ע דאטו נימא שכל שחיטה הותרה מכללה שהרי אסורה לגבוה ומותרת רק להדיוט, ועל כרחנו זוהי השחיטה בחולין וזה השחיטה בקדשים, ומאי טעמא חשיב כהאי גונא הותרו מכלל איסורן, וצ"ע.

מתיב רב ששת הקדים מתן שמן למתן דם ימלאנו שמן וכו' ואי אמרת אין מחוסר זמן לכו ביום אמאי יחזור ויתן מאי דעבד עבד.

צ"ע מאי קשיא לגמרא, ואטו קשיא לש"ס על כל דינא דתדיר ושאינו תדיר קודם מאי טעמא תדיר קודם והרי אין מחוסר זמן לכו ביום, והרי פשיטא שכיון שיש סדר כיצד לעשות את זה בעינין לעשות כמו הסדר, ומה קושית הש"ס.

ומשמע לכאורה שפשיטא לגמרא שאין זה הלכה של סדר בעלמא, דא"כ לא היה הדבר מעכב [שהרי אכתי לא ידע הש"ס דהכא כתיב הוי' וע"כ שהטעם שמעכב משום שיש דין ליתן על "מקום דם האשם" וכל זמן שלא נתן את דם האשם לא חשיב האצבע כמקום דם האשם (ועיינן לקמן י.) ומשום הכי קשיא לש"ס שאם אין מחוסר זמן לכו ביום א"כ אף שאכתי לא נתנו את הדם על האצבע כבר חשיב מקום דם האשם, ומאי טעמא לא יצא יד"ח, ודו"ק.

[מיהו יל"ע לפי"ז בקושיא הבאה של הש"ס, ועיינן].

מתיב רב ששת הקדים מתן שמן למתן דם יחזור וימלאנו שמן וכו' ואי אמרת אין מחוסר זמן לכו ביום אמאי דעבד עבד.

עיינן בשפ"א שתמה מאי טעמא לא משני הש"ס שאעפ"י שיצא ידי חובה גם ככהאי גונא, מיהו לכתחילה יש ענין לעשות שוב כמו הסדר שכתוב בתורה ומאי קשיא לגמרא, ועיינן.

ויל"ע בהא טובא ובדברי הגר"ח הידועים שלא שייך הידור מצוה אחרי המצוה, ויל"ע האם אף נימא שלא שייך לעשות את המצוה לכתחילה אחרי שכבר יצא בדיעבד, ויש לדון עוד דהכא עיקר הדין הזאה הוי להתיר את המצורע וכיון שכבר הותר אין שום ענין להזות עליו שוב, ודו"ק.

אלא רב פפא הכי קשיא ליה הני מילי עבודה שחיטה לאו עבודה.

יל"ע לפי מה שיסדרו בתראי שכל הדין ששחיטה לאו עבודה הוי דוקא ביחס לעובד ולא ביחס לקרבן, א"כ מאי טעמא "בהיותו תהא" לא קאי גם לענין השחיטה, והרי הכא לא דנים על העובד אלא על העבודה, וצ"ע.

ה:

לאפוקי כהן בעל מום.

יל"ע מאי טעמא נקיט הש"ס דוקא כהן בעל מום, והרי לכאורה ה"ה כל הפסולים [כזר אונן טבול יום מחוסר בגדים וכו'] ושמא אה"נ וחדא מיניהו נקט, ועיינן.

ובדבר הראוי לעבודה לאפוקי מנחת העומר דלא חזיא דחידוש הוא.

א. לא מבואר כונת הגמרא ומאי טעמא הוי חידוש וכמו שבכל המנחות דינם בחיטים כיון שהקב"ה אמר להביא חיטים הכי נמי במנחת העומר הדין בשעורים כיון שהקב"ה אמר להביא שעורים, ומאי טעמא חשיב חידוש.

עוד יל"ע דמאי שנא לשמה שלא בעינן במנחת העומר משאר דיני מנחה [כקמיצה הולכה הקטרה, וכן כהן ובגדי כהונה וקידוש יו"ר וכו'] דפשיטא שבעינן אף במנחת העומר.

ועיינן בשפ"א שרצה לומר שכונת הגמרא שלא פוסל בזה שלא לשמה משום שאי אפשר לחשוב בזה לשם מנחה אחרת, שהרי אין מנחה נוספת מהשעורים, ולפי"ז הוי סברא בפנ"ע לענין שלא לשמה, ואין עיקר הדגש משום שהוי חידוש, ועיקר הדגש שאין עוד קרבן כהאי גונא.

ב. מיהו עיינן ברש"י שנראה בדבריו שעיקר הסברא משום "שלאו משום קרבן אתיא" והיינו שאין זה סוג רגיל של קרבן, וכונת הגמרא "דהוי חידוש" היינו דכיון שלא מצינו בשום קרבן מנחת שעורים להכי מסתברא דמנחת העומר כלל לא חשיב קרבן אלא הוי מצוה בעלמא, ומשום הכי לא פוסל בזה שלא לשמה. [ואכתי יל"ע מאי שנא לשמה דלא בעינן משאר דיני העבודה שבעינן וי"ל].

גן הדסים

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאח"
 לע"נ רבי שמואל ולאח ח"י
 והתורה שמואל לימור ז"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

חבורת מסכתות ש"ס
"תורת מאיר"
 לע"נ הרב ר' מאיר גורן ז"ל

חבורת דף היומי
"תורה שלמה"
 לע"נ הרב ר' שלמה ז"ל

חבורת הלכה
"תורת שלמה זלמן"
 לע"נ הרב ר' שלמה זלמן ז"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
 חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"
 לע"נ הרב ר' יקותיאל ז"ל

חבורת מסכתות הש"ס
"עליית אליהו"
 לע"נ הרב ר' אליהו ז"ל
 ג' תמוז ה'תשנ"ב

חבורת
ליב הפז
 כבוד הרב
 קהילת קצות החושן

ועיין ברש"י זכחים (כו): שמבואר בדבריו שכיון שמנחת העומר חידוש לא פוסל בזה מחשבת פיגול, והיינו לכאורה כמבואר ברש"י הכא דמנחת העומר לא חשיב כלל קרבן.³

ג. והעולם מעיר דלפיי"ז אף מנחת קנאות לא יחשב קרבן, דהרי נראה ברש"י שלולי קרא לא היה פוסל בזה שלא לשמה, וחידוש לומר כן, ושמה היא גופא ילפינן מקרא שחשיב קרבן, ועיין.

לאפוקי מנחת העומר דלא חזיא דחידוש הוא.

עיין בקר"א שתמה דא"כ לא יפסול מחשבת שלא לשמה בעופות, שהרי לא מצינו בו עבודה במקום אחר וחולין ישנו בשחיטה ואינו במליקה, ועיין.

ובמקום הראוי לעבודה לאפוקי נפגם המזבח.

א. צ"ע דאם נפגם המזבח א"כ כל הקרבנות שהיו שם פסולים (עיין זכחים ס). ואף בלא שיחשבו על זה מחשבה הפוסלת נפסל הקרבן, ועיין בשטמ"ק שתמה כן ותי' [בא' התי'] דסוגיין איירי לענין מנחה, ומנחה לא נפסלת בכך שנפגם המזבח.

ב. ולא מבואר בגמרא טעמו דרבא, וכיון שאפשר לקמוץ כשאין מזבח ולהקטיר את זה כשיבנה המזבח, מאי טעמא לא מהני בה מחשבה, ומה לי שכרע אי אפשר להקטיר הא, ועיין.

להוציא את הטריפה

עיין בחזו"א (קמא סי' כז סק"ו) שדייק מדברי הגמרא שאיירי אף לענין קדשים הנאכלים, ותמה החזו"א דפשיטא שאי אפשר להקריב את זה, דהרי יש לכהנים מצות אכילת הקרבן והכא הכהנים לא יכולים לאכול את הקרבן, ומאי טעמא בעינן קרא שאי אפשר להביא טריפה [ועי"ש עוד שתמה שאם אי אפשר לאכול מהקרבן א"כ הוי כבעל מום ופשיטא שפסול לגבי מזבח].

ועי"ש שכתב וז"ל ונראה דכיון דכהנים משלחן גבוה קאכלי וכן כל אכילת קדשים א"כ אכילת קדשים אינו כלל בכלל טריפה לא תאכלו עי"ש, והדברים מחדשים טובא, וצ"ע.

מנחת העומר תוכיח שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה.

יל"ע לפי מה שהובא לעיל בשם הרשב"א שעיקר הטעם שמותר להקריב מנחת העומר ואין בזה חסרון של "משקה ישראל" משום שגיטו וידו באים כאחד, וברגע ההקטרה חל ההיתר להקריב את זה, וצ"ע דא"כ לא מצינו כלל שמנחת העומר הותרה לגבוה טפי מהדיוט, ואף להדיוט שרי לאכול ברגע של ההקטרה, וכלל לא הותר לגבוה מה שלא הותר להדיוט, ועיין.

מה למנחת העומר שכן מתרת חדש בשביעית.

עיין ברש"י שכתב שמה למנחת העומר "שמרובה מצותה" והיינו דליכא להוכיח ממנחת העומר דשאני התם שהוי קרבן שכוחו רב שהרי מצי להתיר איסור חדש.

וצ"ע דא"כ מאי מקשינן משביעית ומחור"ל, והרי מ"מ יש כח למנחת העומר להתיר חדש, ומרובה מצותה, ומה לי שבפועל לא מתירה כלום, ועיין.

[ומצינן למימר שכונת הגמרא שאעפ"י שבעלמא דבר האסור להדיוט אסור לגבוה, מיהו לענין מנחת העומר התורה אמרה להביא את זה [אפילו שבעקרון אסור לגבוה] כדי להתיר את האיסור של חדש, ולפיי"ז קו' הש"ס דבשביעית שלא מתירה המנחה מידי לא יקריבו את זה כיון שאסורה להדיוט, מיהו מלשון רש"י נראה לא כן, וצ"ע].

³ ובר"ה טז. שו"ט הש"ס מפני מה אמרה תורה להביא עומר ושתי הלחם וכו' ותמה שם הפנ"י מאי טעמא קשיא ליה הך מילתא טפי משאר קרבנות הרגלים, ועי"ש מש"כ מיהו בעולם מבארים דהך מילתא לא הוי כלל קרבן אלא מצוה בעלמא, ומשום הכי מקשי הש"ס מהו טעמו של הך מצוה.

משום דאיכא למימר שבת תוכיח שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה.

- א.** עיין בשאג"א (סי' צו) שתמה מאי טעמא לא אמרינן שכל עשה דוחה ל"ת יוכיח שאסור להדיוט ומותר לגבוה, ועיין בחזו"א (קמא סי' כז סק"ט) שכתב שהתם הוי דחוויה, ולא חשיב שלא נאסר לגבוה ומשום הכי לא מייתי ליה הש"ס, ופשוט.
 - ב.** ובגמרא אמרינן שבת תוכיח שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה ועיין בחידושי הגרי"ז שכתב וז"ל נראה דהכא מוכיח מחובות היום דמותרים בשבת כגון בתמידין ומוספים כדפירש רש"י, אבל סתם חובות שחלין בשבת אין ראייה מהתם, דהתם הוא משום דהם דוחין את השבת, והכא דאמרינן דשבת הותרה לגבוה היינו מדין הותרה, ועל זה הוא דשייך לומר דמצותה בכך, ומשא"כ חובות דחלו היום בשבת אין מצותה בכך וד"ל, עכ"ל, והיינו כדברי החזו"א שכל ראיית הש"ס מגונא שהוי הותרה ולא דחוויה.
 - ג.** אלא דיל"ע לפי"ז מאי מייתי הש"ס מכלאים והרי ידוע דפליגי הר"מ והראב"ד האם ההיתר של כלאים בבגדי כהונה הוי הותרה או דחוויה (ועיין שאג"א סי' כט שהאר"ך בהא) ואי נימא דהוי דחוויה מאי מייתי הש"ס מכלאים, ועיין בחזו"א שם שתמה כן.
- עוד יל"ע מאי מייתי הש"ס ממילה, והרי ידוע דפליגי הראשונים האם מילה בשבת הותרה או דחוויה, ועיין.
- וכן יל"ע לענין כלאים בציצית דפליגי הראשונים האם הוי הותרה או דחוויה, וצ"ע דאי הוי דחוויה מאי מייתי הש"ס מהתם, ועיין.⁴

1.

וטרופה מהתם נפקא ממשקה ישראל מן המותר לישראל.

- א.** העולם מעיר דאי נימא דבפסולא ד"משקה ישראל" אם עלו לא ירדו, וכן מבואר בתוס' רא"ש בחולין (קמ). א"כ מצי הש"ס לשנויי דמשום הכי בעינן קרא "דמן הטריפה" למימר שאם עלו ירדו, ועיין.
 - ב.** ועיין בספר אגן הסהר (ח"ד עמוד 79) שהקשה בשם הגר"א גינחובסקי מאי טעמא לא משני הש"ס שהנפק"מ בבהמת טריפה שהתערבה בבהמות אחרות, שבכהאי גונא אין חסרון של משקה ישראל, שהרי הבהמה מותרת לישראל משום דינא דביטול ברוב, מיהו מ"מ לענין גבוה לא מהני שהרי טריפה פסולה וביטול ברוב לא מהני להוסיף דינים.
- ועי"ש שהוכיח מהכא שאף בכהאי גונא יש חסרון של משקה ישראל, כיון שבעצם הבהמה אסורה לישראל, ורק מדין ביטול ברוב שריא, ועי"ש שהאר"ך בהא.

דאי ממשקה ישראל הוי אמינא הני מילי היכא דלא היתה לה שעת הכושר וכו' קמ"ל.

- א.** לא מבואר בגמרא מאי טעמא ליכא חסרון של משקה ישראל בדבר שהיה לו שעת הכושר, והרי עכשיו אינו ראוי לישראל, ומה לי שפעם היה ראוי לישראל ומשמע שיסוד דינא דמשקה ישראל אינו שכמו שהדבר אסור להדיוט הכי נמי אסור לגבוה, אלא שעצם מה שאינו ראוי להדיוט אוסרו לגבוה, ולהכי ס"ד שסגי בכך שהיה ראוי פעם להדיוט כדי להחשב שהיה לו שעת הכושר, ודו"ק.
 - ב.** ולא מבואר מה הקמ"ל, והאם הקמ"ל שאעפ"י שאין חסרון של משקה ישראל בטרופה שהיה לה שעת הכושר מיהו פסולה משום דין חדש ד"מן הבקר" או דילפינן מהך קרא שיש חסרון של משקה ישראל אף בכהאי גונא שהיה לו שעת הכושר. [ואיכא נפק"מ בין ב' הפסולים הנ"ל וכמבואר בהערה הקודמת עי"ש].
- ועיין בתוס' (בד"ה כתב) שנקטו שילפינן מקרא שאין חילוק בין היתה לה שעת הכושר ללא ובכל גונא יש חסרון של משקה ישראל, מיהו עיין בגליון הש"ס שציין שבתוס' בחולין מבואר שהוי פסול חדש של טריפה, ואה"נ אף למסקנא אין חסרון של משקה ישראל בדבר שהיה לו שעת הכושר.

קמץ בשמאל פסול בן בתירא אומר יחזור ויקמץ בימין.

⁴ ושמא נימא דלענין לדחות את הראיה מהא דהותרה שבת אצל גבוה ולא אצל הדיוט סגי בכך שאצל הדיוט דחוויה השבת, ואעפ"י שלא הותרה ועיין.

א. לא מבואר בגמרא במאי פליגי, ומאי טעמא לרבנן לא מהני לחזור ולקמוץ שוב.

עוד יל"ע דבגמרא נראה דבן בתירא יליף מקרא דמהני לקמוץ שוב, וצ"ע מאי טעמא בעינן להא קרא, ומאי טעמא מסברא לא יועיל לקמוץ שוב, ומה לי שמעיקרא קמץ את זה פסול [ויש להוסיף דבגמרא בזבחים לד: מבואר לענין קבלה שאם קיבל פסול את הדם ונשאר דם הנפש יחזור הכשר ויקבל, ולכאורה אף הכא נימא כן].

ב. ועיין בחידושי הגרי"ז שכתב להסתפק האם טעמם של רבנן משום שס"ל שהקמיצה של הפסולין פסלה את המנחה, וממילא לא מהני שיקמצו שוב שהרי כבר נפסלה המנחה, או דלמא שאף רבנן מודו שלא נפסלה המנחה ע"י הקמיצה של הפסולים, ורק דמ"מ אי אפשר לקמוץ שוב כיון שכבר נקמצה המנחה, וכל המושג של קמיצה היינו לחלק את המנחה לקמוץ ושייריים, ואחרי שכבר חילקו את המנחה לא מהני מידי שיקמצו את זה שוב, ואי אפשר לקמוץ דבר קמוץ.⁵

ועיין ברש"י בזבחים (סג.) שכתב בטעמא דבן בתירא שאפשר לקמוץ שוב וז"ל מנין שאם קמץ בשמאל יחזיר - הקומץ לתוך השירים ולא אמרי' כבר נפסלה עכ"ל, ומשמע שטעמם של רבנן משום שכבר נפסלה המנחה בעבודת הפסולים וממילא לא מהני לקמוץ שוב, שהרי כבר נפסלה המנחה. [ולא דמי לקיבלו פסולים את הדם שאפשר לקבל שוב, דהתם נפסלה העבודה, ואפשר לעשות עבודה אחרת, מיהו הכא נפסלה המנחה, ויל"ע בהא].

בן בתירא אומר יחזור ויקמוץ בימין.

לעיל התבאר טעמם של רבנן שלא מהני לקמוץ שוב משום שכבר נפסלה המנחה, וטעמיה דריב"ב יליף לה הש"ס מקרא כדלקמן, ובפשוטו ילפינן מקרא שלא נפסל המנחה אלא העבודה, וממילא אפשר לקמוץ שוב שהרי המנחה כשרה, ועיין.

1:

מהו דתימא עד כאן לא מכשר בן בתירא אלא בשמאל אבל בשאר פסולים לא קמ"ל.

א. משמע לכאורה שאף שמאל חשיב פסול, ומשום הכי מדמי לה הש"ס לשאר מילי, ויל"ע מאי טעמא והרי זה לכאורה כאילו לא קמץ שהרי זה יד פסולה, ואטו אם קמץ ברגל או בלשונו תלוי הדבר במחלוקת ריב"ב ורבנן, ועיין.

ב. ועיין בתוס' בחולין (כ.) שתמהו מאי טעמא בעינן קרא לפסול שן למליקה תיפוק ליה דאינה ימין ועיי"ש שכתבו (בתי' אחד) דשמאל גרע טפי משן, ומבואר שאין עיקר הפסול שאינו ימין, אלא שיש שם פסול בפנ"ע לשמאל, וכן הוכיח הקוב"ש פסחים (טז.).

ג. ומבואר לכאורה מהך תירוץ כמו שעולה מסוגין ששמאל אין זה רק העדר כשרות, דלענין העדר כשרות אין חילוק בין שן לשמאל, וע"כ דהוי דין פסול ובהא מצינן למימר שכל הפסול דוקא בשמאל ולא בשן, ודו"ק.

מאי שנא שמאל דאית ליה הכשירא ביוה"כ זר נמי אשכחן ליה הכשירא בשחיטה.

צ"ע דמה לי דשמאל איכא ליה הכשירא וזר ליכא ליה הכשירא, והרי מ"מ שניהם עבודתם פסולה ומאי טעמא בשמאל יהני קמיצה שוב וזר לא יהני קמיצה שוב.

ומשמע לכאורה שעיקר טעמו של ריב"ב משום שס"ל שקמיצת שמאל אינה פסולה ורק יש לה העדר כשרות, מיהו אינה פסולה, ומשום הכי שייך לקמוץ שוב, ולא אמרינן שנפסלה המנחה, ומשום הכי שו"ט הש"ס דשמא רק דבר שיש לו היתר במקום אחר דבהא מסתברא מילתא שאינו פסול אלא העדר כשרות, ומשום הכי מהני קמיצה שוב, מיהו דבר שלא מצינו שהתירה התורה במקום אחר מסתבר שהוי פסול וממילא לא מהני קמיצה שוב.

ונילף מבמה וכי תימא מבמה לא ילפינן.

א. עיין ברש"י שכתב (סוד"ה ונילף) וז"ל וזר נמי אית ליה הכשירא בבמה קודם שנתקדש אהרן שעבודה בכורות עכ"ל (ועיין בתוס'), וצ"ע דלכאורה קודם שהתכהן אהרן א"כ לבכורות היה דין כהנים, והיכן מצינו שהותר עבודה לזר.

⁵ ושם יהיה נפק"מ האם בעי עיבור צורה או לא, דאם ענינו שהמנחה נפסלה א"כ לא בעי עיבור צורה שהרי הדבר נפסל, מיהו אי נימא שלא חל פסול ורק שאי אפשר יותר לקמוץ א"כ בעי עיבור צורה, ויש לדון בהא אם יש דין עיבור צורה לפני קידוש קומץ, ועיין לקמן ט. דפליגי ריו"ח ור"ל מתי חל שם מנחה האם בקמיצה או בהבאה בכלי ושם תליא בהא עיי"ש, ודו"ק.

ב. וביאר בחידושי ר' לייב (ח"ב סי' לז) שכל הדין שכלי שרת עבודתן מחנכתן היינו רק בכהאי גונא שמדיני העבודה בעינן כלי שרת, מיהו בגונא שאין כלל הלכה מדיני העבודה שתעשה בכלי שרת, ורק שיש הלכה שהמנחה צריכה להיות בכלי שרת, בכהאי גונא כלל לא חשיב שהיה עבודה ע"י הכלי שרת, וממילא הכלי לא מתחנך ע"י העבודה הזאת.

ולפי"ז עיקר ספק הש"ס היינו "כיצד קומצין" והיינו האם מדיני הקמיצה עצמה בעינן כלי שרת או לא, וע"כ משני מכלי שעל גבי קרקע ואעפ"י שלא התקדש, ומשום שיש הלכה שהקמיצה תעשה עם כלי שרת וממילא הכלי מתקדש, והוי ככל שאר כלים שעבודתן מחנכתן, ולפי"ז ניחא הכל, ופשוט.

ולישלח ליה וליתי לגביה סבר הכי מסתייעא טפי.

עיינן ברש"י שכתב שענינו משום יגעתי ומצאתי תאמין, והנה בפשוטו המושג יגעתי ומצאתי תאמין ענינו דבר טבעי שע"י שהאדם מתייגע ממילא הוא מוצא את מה שהתייגע עליו, ופשוט.

מיהו לכאורה לפי"ז כל זה אם מתייגע על הדבר בעצמו, מיהו בסוגיין שאינו מתייגע על הדבר בעצמו, וכל היגיעה שלו רק ללכת לרב חסדא לא שייך הך מילתא, ואין שום סיבה שההלכה לרב חסדא תעזור לו להבין טפי, ומשמע שיש סברא סגולית שכשארדם מתייגע להבין את התורה מבין אותה, ולענין הא סגי בכך שהתייגע לדברים אחרים שמביאים את הלימוד, ודו"ק.

א"כ הוצרכתה ג' כהנים.

א. משמע בגמרא שלהך גיסא שאי אפשר לקדש מכלי שעל גבי קרקע בעינן שהכהן יחזיק את הכלי דוקא בימין, ומשום הכי בעינן ג' כהנים להחזיק את הכלי, וכן כתב רש"י "שאין עבודה בשמאל", ובפשוטו הביאור שהוי מכלל עבודת הקבלה וממילא פשיטא שבעי ימין.

מיהו לכאורה יל"ע דכל זה לענין הכלי שבו מקדשים את הקומץ, מיהו לענין הכלי שממנו קומצים לא נראה דהוי מכלל עבודת הקבלה, ומאי טעמא ניבעי ימין.

ב. ועיינן מקדש דוד (סי' כ"ח אות ד') בהא דאיתא בזבחים (ס"ב ע"כ) שמליקה הוא מעבודות הקשות שבמקדש, שאוחז ב' גפיו בב' אצבעותיו, וב' רגליו בב' אצבעותיו, ומותח צוארו על רוחב גודלו ומולק. וקשה ל"ל יעשה בנקל, שיאחז העוף ביד שמאל, וימלוך ביד ימין והוכיח מהכא המקדש דוד שכל דבר שצריך אחיזה בשעת עבודה ממילא בעי ימין, וצ"ע ביאור הדבר.

[ולא ידענא האם ה"ה שבעי כל בגדי כהונה וקידוש יו"ר וכל שאר דיני הכהונה, והדברים מחודשים מאד].

ולכאורה גדר הדברים היינו שיש "עבודת הקרבן" וכל מי ששותף בעשיית עבודת הקרבן בכלל העובדים שבהם נאמרו דיני כהונה, ועיינן.

איתביה זה הכלל כל הקומץ והנותן בכלי וכו'.

מבואר בגמרא חידוש גדול שכל מי שמסייע להחזיק את הכלי שבו מקבלים את הקומץ נחשב בכלל המקבל שהרי מסייע לקבלה, וממילא אף הוא יכול לחשוב מחשבת פיגול וכמבואר בגמרא, והוא חידוש גדול, וצ"ע.

ונפק"מ לענין מליקת העוף שבגונא שכהן אחד יאחז את העוף בימינו וכהן אחר ימלוך, אף הכהן שמחזיק את העוף יכול לחשוב מחשבת פיגול, שהרי למבואר בהערה לעיל גם הוא בכלל העובד משום שמחזיק את זה, והוא חידוש.

ז:

מקדשין מנחה בכלי שעל גבי קרקע שכן מצינו בסילוק בזיכין.

צ"ע דלכאורה הכלי שרת בלבונה הוי הבזיכים ולא השולחן, ומאי מייתי הש"ס מהא דקומצין מעל גבי השולחן, ומטו בשם הגרי"ז שאעפ"י שהבזיכים מקדשים את הלבונה מיהו גמר הקידוש הוי על ידי השולחן, ועיינן במקדש דוד (ג – ג) שכתב כע"ז.

קומץ שחילקו לב' כלים.

א. לא מבואר מאי טעמא לא מהני לחזור ולהניח את זה שוב בכלי נוסף, ועיין במל"מ (פי"ג הי"ב) שכתב שכמו שלענין קבלת הדם בעינין שיקבל את זה ישר מהפר לכלי בלא שום הפסק, הכי נמי לענין קידוש קומץ יש דין שיקבל ישר מהקמיצה לכלי המקדשו בלא שום הפסק, ומשום הכי לא מהני כלי אחר.

ב. מיהו עיין בר"מ (שם) שנראה בדבריו שאה"נ מהני אם יניח אח"כ את הכל בכלי אחד ויקדשנו, וצ"ע מאי טעמא והרי לכאורה יש דין שמיד אחרי הקמיצה יכנס לכלי שרת, והכא היה הפסק בין לבין ע"י הכלים שאינם קדושים.

ועיין בחזו"א (מנחות סי כא סק"ד) שביאר דס"ל לר"מ שאף כשקידש בב' כלים חל קדושה על המנחה אלא שלא נגמרה הקדושה עד שיניח את הכלי יחד בכלי אחד, ואף שהתורה פסלה כהאי גונא שלא נתקדש הכל ביחד בתחילה, מיהו כיון שכבר חל קדושה מיד אחרי הקמיצה שוב לא איכפת לן אם אח"כ יצא מהכלי שרת לכלי אחר, ולא חשיב כנשפך מן הדם על הרצפה ואספו שפסול.

ח.

נפרס הלחם.

נראה בגמרא שאם נפרס הלחם חשיב חסר, וצ"ע טעמא דמילתא והרי כל הלחם כאן ומה לי שאינן שלם, ועיין במקדש דוד (סי' כט אות ב) שתמה כן.

ועיין במלבי"ם (ויקרא פכ"ד פסוק ט) שכתב שמקרא דהוא ילפינן דבעי שיהיה שלם, וכל שנפרס לא חשיב שלם ופסול, ולפי"ז אין הפסול כיון שחסר אלא כיון שאינו שלם.

רבי יוחנן אמר אינה קדושה לחצאין ור"א אמר קדושה לחצאין.

בפשוטו מצינן למימר דר"א ורבי יוחנן פליגי האם כל חצי הוי קרבן בפנ"ע, או דהוי קרבן אחד שדינו להביא חציו בבוקר וחציו בין הערבים, מיהו מהא דמדמי לה הש"ס לשאר מנחות נראה דלכו"ע הוי קרבן אחד ואפ"ה פליגי אם קדוש לחצאין או לא, ודו"ק.

מילתא ממילתא יליף.

לא מבואר מה הנושא בהא, ולכו"ע יש מידה בתורה שנקראת במה מצינו, ובמאי פליגי הכא, וצ"ע.

ורבי יוחנן לא יליף מילתא ממילתא והא אמר רבי יוחנן שלמים ששחטן בהיכל כשרים שלא יהא טפל חמור מן העיקר.

א. צ"ע מאי טעמא שייך הך מילתא לנושא האם ילפינן מילתא ממילתא, והרי לכאורה הוי סברא בפנ"ע "שלא יהא טפל חמור מן העיקר" ומאי שייטא דהא לנושא אם ילפינן מילתא ממילתא.

וטפי מהא יל"ע דלכאורה הך מילתא הוי דין ק"ו הרגיל, [ועיין בלשון רש"י שכתב שכל שכן הוא] ואטו כל ק"ו שייך לנושא האם ילפינן מילתא ממילתא, וצ"ע.

ב. ולכאורה לפי"ז להך גיסא שלא ילפינן מילתא ממילתא א"כ שלמים ששחטן בהיכל פסולים ודלא כרבי יוחנן, ופשוט.

מנחה קדושה בלא שמן ולבונה שכן מצינו במנחת חוטא.

א. צ"ע טובא שהרי כל הנידון האם מנחה קדושה בלא שמן ובלא לבונה היינו האם יש מושג לקדש חלק מהמנחה, והשמן והלבונה הוי חלק מהמנחה, וצ"ע דא"כ מאי מייתי' ממנחת חוטא והרי התם זהו גופא דינו של המנחה והוי מנחה שלמה, וכיצד ילפינן מהא לכל המנחות, והוא פלא.

ומשמע לכאורה שבעי הש"ס להוכיח הא גופא שאף במנחה רגילה אין השמן חלק מהמנחה, שהרי מצינו שיש מושג של מנחה בלא שמן וע"כ שאין השמן כחלק מהמנחה אלא דין נוסף להביא שמן ביחד עם המנחה, וממילא מתקדשת המנחה אף כשאין בה שמן, ודו"ק.

ב. ויל"ע האם רבי חנינא פליג בהא גופא וס"ל שהשמן והלבונה הוי חלק מהמנחה ואין זה תוספת על המנחה, ולפי"ז פליגי בעיקר הדין שמן והלבונה במנחה, או דלמא שאה"נ הוי תוספת על המנחה מיהו אפ"ה מעכבת את המנחה ואי אפשר לקדש זה בלא זה, ועיין.

ח:

ורבי חנינא אמר לא זו קדושה בלא זו וכו'.

האחרונים תמהו דמאי שנא מהמבואר לעיל לענין חצי מנחה שאם דעתו להוסיף מתקדש ואף הכא לכאורה אם דעתו להוסיף תתקדש המנחה ואף שאין בה שמן, ומשמעות דברי רבי חנינא שכל פעם לא מתקדש שמן בלא מנחה.

מנין שאם הקיפו נכרים את ההיכל שהכהנים נכנסים להיכל ואוכלים שם קדשי קדשים וכו'.

א. עיין ברש"י שכתב שהחידוש שלא אמרינן שנפסל ביוצא, וצ"ע מאי טעמא לא פירש רש"י שעיקר החידוש שמותר לאכול שם קדשי קדשים, ולא אמרינן שאינו מקום אכילה, ועיין.

ב. ויל"ע דבגמרא נראה שעיקר החידוש שלא אמרינן "שאכילה אין אדם אוכל במקום רבו" ומשמע שפשיטא שהוי מקום אכילה כמו העזרה, ורק שמ"מ אסור לאכול שם משום שהוי גנאי לאכול במקום רבו, ולכאורה לענין יוצא אין סברא שיפסל, שהרי הוי מקום אכילה בעצם, ורק שיש איסור לאכול שם משום גנאי, ועיין.

מנין שאם הקיפו נכרים את ההיכל שהכהנים נכנסים לשם ואוכלים שם קדשי קדשים וכו'.

משמעות לשון הגמרא נראה שאין זה לכתחילה ורק בדיעבד ובכהאי גוונא שנכנסו עכו"ם להיכל שרי לאכול שם, ולא מבואר בגמרא מאי טעמא לא שרי לכתחילה.

ועיין בגרי"ז שביאר שעיקר הטעם שאסור לאכול שם לכתחילה משום "שאיין אדם אוכל במקום רבו", מיהו המנ"ח והחזו"א שאה"נ אין איסור בעצם לאכול שם ורק שאסור להכנס להיכל ביאה ריקנית, וכיון שאפשר לאכול קדשים בעזרה אין היתר להכנס להיכל לצורך אכילת קדשים והוי ביאה ריקנית, מיהו אם אנסוהו עכו"ם להכנס לשם, וכן כשבלא"ה נכנסים לשם [וכגון להדלקת המנורה וללחם הפנים] אין איסור לאכול שם קדשים.

ולדברי הגרי"ז שיש איסור לאכול שם משום "שאיין אדם אוכל במקום רבו" א"כ אם יכולים לחכות שיצאו העכו"ם מהיכל אסור לכתחילה לאכול שם קדשים, ומשום שגנאי הוא לאכול במקום רבו, ופשוט.

ט.

אימתר בללה חוץ לחומת העזרה רבי יוחנן אמר פסולה.

א. לכאורה לשיטת רבי יוחנן א"כ הבלילה הוי עבודה לכל דבר, ורק דמ"מ כשר להא זר, וצ"ע ביאור הדבר ואם הוי עבודה כיצד זר כשר בה, והיכן מצינו עבודה שכשרה בזר.

ומצינו למימר שהוי דומיא דשחיטה שאע"ג דבעיא פנים כשרה בזר, ומשום שאינה עבודה, ולפי"ז אף בלילה אינה עבודה וכשרה בזר, ואפ"ה בעיא פנים וכן כתב הקרית ספר (פסולי המוקדשין פי"א) בטעמא דריו"ח דהוי כמו שחיטה שאע"ג שבעיא פנים מיהו מ"מ אינה עבודה ולא בעיא כהן. [ועיין בתוס' מש"כ בטעמא דר"ל ומאי שנא משחיטה].

מיהו יל"ע דעל שחיטה יש ילפותא מקרא (עיין זבחים כו. וכן שם קג:) דאע"ג דאינה עבודה בעיא פנים, מיהו לכאורה לענין בלילה אם אינה עבודה מהיכי תיתי שתצטרך פנים, ועיין.

ב. ונפק"מ במה שנחלקו האחרונים האם אף הכולל צריך להיות בפנים, דאי נימא דהוי כמו שחיטה א"כ הכולל אינו צריך להיות בפנים ודומיא דשחיטה שמבואר (זבחים כו.) שהשוחט יכול לעמוד בחוץ, מיהו אי נימא דהוי עבודה גמורה ומשום הכי פסולה בחוץ, ורק שיש הלכה כל שהיא שזר כשר בה, א"כ לכאורה בעינן שאף הכולל יהיה בפנים ודומיא דכל העבודות שבעינן שאף העובד יהיה בפנים, וכן נטה החזו"א (מכתב סוף זבחים) שבעינן שאף הכולל יהיה בפנים, ולא סגי שהבלילה תהא בפנים.

ור"ל אמר כשרה.

לכאורה אליבא דר"ל כלל לא הוי עבודה, ומשום הכי זר כשר בה וכן כשר בחוץ, וצ"ע דא"כ מאי טעמא בעינן כלי שרת, והרי לכאורה כלל לא הוי עבודה.

ומשמע לכאורה דס"ל לר"ל דלא תליא הא בהא, ודין כלי שרת אינו משום שהוי עבודה, ועיין.

גן הדסים

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאח"
 לע"נ רב' שמואל ולאח ח"ינור ז"ל
 והתורה שמואל ח"ינור ז"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

חבורת מסכתות שי"ס
"תורת מאיר"
 לע"נ הרב ר' מאיר גורן ז"ל

ברכפלד

חבורת דף היומי
"תורה שלמה"
 לע"נ הרב ר' שלמה ז"ל
 ונחם פול כשר ז"ל

חבורת הלכה
"תורה שלמה זמן"
 לע"נ הרב ר' שלמה זמן ז"ל

קרית ספר

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
 חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"
 לע"נ הרב ר' יקותיאל ז"ל

חבורת מסכתות השי"ס
"עליית אליהו"
 לע"נ הרב ר' אליהו ז"ל
 ג' תמוז תש"ס

חבורת
ליב הפץ
 כבוד הרב
 קהילת קצות החושן

ט :

ומאן דפסל שאני הכא דאמר קרא מן המנחה וכו' עד דאיתא לכולה.

א. צ"ע דכיון שטעמו של ר"ל שפוסל משום שיש הכא ילפותא לפסול ואעפ"י שישאר חלק מהמנחה, א"כ מנליה דהך מילתא תליא בר"א ורבי יהושע, והרי כיון שיש הכא ילפותא לפסול שמא אף רבי יהושע מודה בה, ועיין בחזו"א שתמה בהא וכתב דצ"ל דהכי גמיר ר"ל מרביה דאליבא דר"א כשרה.

ב. ובפשוטו הביאור שכל הילפותא מקרא היינו שכשאין את כל המנחה לא חשיב שיש את המנחה, ועיקר הילפותא שאעפ"י שבקרבנות כשנשאר כזית נחשב שיש עדיין את הקרבן, מיהו לענין מנחה כשאין את כולה לא חשיב שיש את המנחה, ומעתה כל מה שפסול היינו רק לרבי יהושע שס"ל שאם אין את המנחה לא יכול להקטיר את הקומץ, מיהו לר"א שאף כשאין את המנחה יכול להקטיר את הקומץ, א"כ לא מהני מידי מה שחשיב שהמנחה לא קיימת, שהרי גם בכהאי גוונא מקטירים את הקומץ לר"א, ודו"ק.

[ועיין בלשון החזו"א (מנחות כא סק"ו) שכתב וז"ל מ"מ במנחה שמתקדשת בכלי ונעשית גוף שלם חסרון שיירים פוסל אותה מהקטרה עכ"ל, והיינו שאין זה דין מיוחד במנחה שנפסלת בחסרה מעט, אלא שכיון שהתקדשה יחד בכלי כשיש חסרון מועט נחשב שחסר הכל].

ואמאי שתק לימא ליה שאני ציבור הואיל ואישתרי טומאה לגביהו אישתרי נמי חסרות.

עייין בחזו"א (מנחות ס"ו כא סק"ו) שתמה שלא מצינו לענין שום פסול בקדשים שיהיה חילוק בין ציבור ליחיד וכל הפסולים ביחיד פסולים בציבור, ורק לענין טומאה יש לנו ילפותא לחלק בין יחיד לציבור, ומהיכי תיתי שלענין פסול חסרות יהיה חילוק בין יחיד לציבור.

ועיין שם בחזו"א שתיירץ שרק לענין פסול חסרות שלענין זבחים לא מצינו לפסול הנ"ל, ורק לענין מנחה מצינו את הפסול בזה, בהא מספקא לש"ס דכיון שהפסול נאמר במנחת יחיד אין לנו מקור לחדש את הפסול הזה גם במנחת ציבור, וליכא למימר נילף ציבור מיחיד שהרי מצינו שלענין טומאה ציבור קל מיחיד.

[ועיין בחזו"א שכתב שלפי"ז כונת הגמרא דהוי כבעל מום, היינו שהוי פסול כללי בכל הקרבנות וכעין פסול בעל מום, ולא פסול פרטי רק במנחה, ואף שלא פוסל הדבר בקרבן "מ"מ במנחה שמתקדשת בכלי ונעשית גוף שלם חסרון שיירים פוסל אותה מהקטרה" עכ"ל].

י :

כל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינה אלא ימין.

א. עיין בערוך השולחן (ביאת מקדש סי מג סק"ו) שכתב וז"ל ובאמת לא מצאתי גילוי לדין זה אם חציצה ושמאל פוסלים בשחיטה. והיה אפשר לומר כיון דגם כלי שרת אינו מעכב בשחיטה דגם אם שחט בסכין של חולין כשר כמ"ש הרמב"ם (מעשה הקרבנות פ"ד ה"ז) א"כ גם חציצה ושמאל כשר, ומ"מ לענ"ד לא נראה כן דסוף סוף עבודת קדשים היא, ומ"מ צ"ע לדינא עד יבא מורה צדק, והיינו דמספקא ליה לערוך השולחן האם שחיטת קדשים בעי ימין או לא.

ויל"ע דלכאורה כיון שלא כתיב בשחיטה לא אצבע ולא כהונה מהיכי תיתי שנצטרך ימין, ועיין.

ב. ובאמת דיל"ע בגוף דברי הש"ס דכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין, האם ענינו דהוי דרשה בעלמא שאם כתבה התורה כהונה או אצבע כונת התורה לאשמועינן דין ימין, או דנימא שנאמר בהא שכל הכח של כהונה הוי דוקא כשהוי בימין, ואי נימא כאופן ב' פשיטא שבשחיטה שלא בעינן כלל כהונה לא בעינן ימין.

כי קאמרינן או אצבע או כהונה בדבר המעכב כפרה.

א. לכאורה לפי"ז שפיכת שיריים החיצוניות לא בעו ימין שהרי אינם מעכבי כפרה, ושיריים הפנימיות תליא במחלוקת האם שיריים מעכבי או לא, דלמ"ד שיריים מעכבי בעינן ימין, מיהו למ"ד שיריים לא מעכבי לא בעינן ימין, ועיין.

ב. ויש לדרון לענין מיצוי חטאת העוף האם בעי ימין או לא, ולכאורה תליא במחלוקת האם מיצוי חטאת העוף מעכב או לא (עיין זבחים סו:) דלמ"ד מיצוי חטאת העוף מעכב בעי ימין, מיהו למ"ד מיצוי חטאת העוף אינו מעכב לא בעי ימין, ועיין.

ג. ויעוץ מקדש דוד (פ"ט ה"ב) דנסתפק בעבודת דלא שייכי לכפרה כלל וכגון דישון וכדו' האם בעי ימין או לא.

ד. ובגוף דברי הגמרא יל"ע בטעמא דמילתא, והרי לכאורה מאחר דהוי עבודה מאי טעמא לא ניבעי ימין, ומה לי שאינה מעכבת כפרה, ומאחר דבעינן כהן וכל דיני הולכה עליו מאי טעמא לא בעינן בהא ימין, ועיין.

אצבע לא בעיא כהונה כהונה בעיא אצבע.

צ"ע דא"כ מאי טעמא קאמר ר"ל דכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין, והרי למבואר לא תליא הך מילתא כלל באצבע ותליא רק בכהונה, ועיין. [ואי הוי מצינן למימר שאין זה רק צורת ילפותא שאם כתוב אצבע או כהונה בעינן ימין, אלא שכל מה שבעינן ימין, משום שאצבע של התורה הוי האצבע של יד ימין, וכן כשהתורה כתבה כהן כונת הפסוק שהכהן יעשה בימין ורק בכהאי גוונא נחשב עבודת הכהן [וכעין הא דכשאין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם, הכי נמי כל מה שהתורה הכשירה את הכהן לעבודה הוי דוקא בידו הימנית] א"כ ניחא קצת מאי טעמא קאמר דכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין, ומשום שעיקר חידושו הוי שאצבע של התורה הכונה לימין, וכן כהן של התורה הכונה שעובד ביד ימין, ודו"ק].

י:

ס"ד הואיל ואמר ר"ש שלא יהא קרבנו מהודר כי קמיין ליה בשמאל נמי ליתכשר קמ"ל.

א. יל"ע מאי טעמא לא נימא שאלכא דר"ש מנחת חוטא לא תצטרך כהן, ולא תצטרך בגדי כהונה, ולא תצטרך ריחוי דידם ורגלים, ומאי טעמא רק לענין שמאל בעינן קרא שאין חילוק בין מנחת חוטא לשאר המנחות. (ועיין לעיל ו. דמבואר שהך מילתא אתא התנא לאשמועינן מיהו לא נראה דבעינן להא קרא כשמאל דבעי להא קרא].

ומשמע לכאורה שיש דברים שנצרכים לגוף העבודה, ומדיני העבודה שבעינן לה כהן ובגדי כהונה וקידוש יו"ר, מיהו דין שמאל אינו משום גוף העבודה אלא שיש חשיבות טפי לעבודה כשהיא ביד ימין טפי מיד שמאל, מיהו אין זה מגוף דיני העבודה אלא מעלה וחשיבות של העבודה, ומשום הכי ס"ד שבמנחת חוטא שבעינן שלא יהא קרבנו מהודר לא יהא קמ"ל.

ב. וניחא לפי"ז מאי טעמא מבואר בגמרא שבעבודה דלא מעכבא כפרה לא בעינן הא, ואעפ"י שלכל שאר הדינים [ככהן ובגדי כהונה וקידוש יו"ר] אין חילוק בין עבודה דמעכבא כפרה ללא, דלמבואר ניחא שדין שמאל אינו הלכה בגוף העבודה, אלא הוי דין חיצוני משום חשיבות העבודה, ומשום הכי לא בעינן הא בעבודות שלא מעכבי כפרה.⁶

בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם.

עיין בחידושי הגרי"ז שהסתפק האם אף אחרי שהתקדש בכלי יכול להוציא את זה ולהקטיר את זה ביד, או דלמא אחרי שהתקדש בכלי חל על זה קדושת כלי וצריך להקריב את זה דוקא מתוך הכלי ולא ביד, ועיין חזו"א (סי' כב סק"א).

יא.

מאי אריא משום חסר ויתר ותיפוק ליה משום חציצה.

עיין בחזו"א (קמא סי' כח סק"ז) שכתב וז"ל משמע דאם קמץ בחציצה לא מהני חזרה עכ"ל, ויל"ע בטעמא דמילתא והרי לכאורה נחשב שכלל לא קמץ בידו, ואין לזה כלל שם קמיצה, ומאי טעמא לא מצי לקמוץ שוב, הגע עצמך אטו יש צד שאדם שקמץ ברגלו לא יהני קמיצה שוב, ולכאורה כשיש חציצה לא חשיב שקמץ בידו ומאי טעמא לא מהני קמיצה שוב, ועיין. [ועיין לקמן מש"כ בשם החזו"א לענין קמץ בד' אצבעות או בב'].

היכי קמצי א"ל כדקמצי אינשי איתביה וכ"ו.

⁶ ויש לדון לענין לבונה דמבואר בגמרא דלא בעינן הא במנחת חוטא כדי שלא יהא קרבנו מהודר, ומשמע שהלבונה אינה מגוף דיני המנחה, ויש לדון האם תליא במחלוקת (לעיל ח). האם מנחה מתקדשת בלא לבונה, דמשמע אליבא דרבי חנינא שהלבונה הוי מגוף דיני המנחה, ועיין.

גן הדסים

ברכפלד

קריית ספר

חבורת הלכה "עטרת שמואל ולא"ה" לע"נ ה"ג שמואל ולא"ה ח"י"גו ר"ד והתורה"ב שמואל לימ"ד ר"ל	חבורת דף היומי "חבורת השותפים"	חבורת מסכתות ש"ס "תורת מאיר" לע"נ הרה"ח ר' שאר' גורן ע"ד	חבורת דף היומי "תורה שלימה" לע"נ הרה"ח ר' יצחק עמרם ע"ד	חבורת הלכה "תורת שלמה זלמן" לע"נ הרה"ח ר' שלמה זלמן אלקן ע"ד	חבורת דף היומי "חבורת השותפים" חבורת דף היומי בהלכה "חזון יקותיאל" לע"נ הרה"ח ר' יצחק עמרם ע"ד	חבורת מסכתות הש"ס "עליית אליהו" לע"נ הרה"ח ר' יצחק עמרם ע"ד	חבורת ליב הפץ קהילת קצות החושן
---	-----------------------------------	--	--	--	--	---	--------------------------------------

צ"ע טובא דכיון שנראה בגמרא שכולי עלמא מודו שהדרך לקמוץ בכל היד [וכמו שנראה שאמר לו כדקמצי אינשי וכונתו היתה לקמיצה בכל היד] א"כ מהיכי תיתי שבאמת לא קומצים בכל היד, וקומצים רק בג' אצבעות, ועיין בראב"ד (תו"כ פרשתא דנדבה ט) שכתב שהטעם שקומצים בג' אצבעות משום שכך קמצי אינשי, וצ"ע דבסוגיין נראה שהדרך היתה לקמוץ עם כל היד.

ויש ראשונים שכתבו שהוי הלכה למשה מסיני שקומצים בג' אצבעות ולא בכל היד, ועיין.

חופה שלש אצבעותיו עד שמגיע לפס ידו וקומץ.

עיין בחזו"א (שם) שכתב שאם קמץ בב' אצבעות או בד' פסול, וחזור וקומץ שאין לזה שם קמיצה כלל.

וזו היא עבודה קשה שבמקדש.

א. מבואר בגמרא שחייב הכהן להשוות את הקומץ למעלה ולמטה דוקא בידו הימנית ולא בידו השמאלית, ומשום הכי נחשב בכלל העבודות הקשות שבמקדש, ופשוט.

ב. ומבואר שאף מה שמוחק את הקומץ שלא יבלוט החוצה בכלל העבודה של הקמיצה, ומשום הכי חייב לעשות את זה דוקא בימין, והוא חידוש דלכאורה אינו אלא סילוק של חלקי המנחה שאינם בכלל הקמיצה, ומאי טעמא הוי בכלל הקמיצה.

מיהו הביאור בהא דהמושג קמיצה היינו הפרדה בין הקומץ למנחה, ולהכי אם יש לו ביד מנחה שאינה בכלל הקומץ אלא בכלל המנחה ומסיר את זה נחשב שמפריד בין הקומץ למנחה, ומשום הכי בעי דוקא ימין.

ג. ולכאורה למבואר יכול הכהן לחשוב מחשבת פיגול או שלא לשמה בעודו משהו את הקומץ מהחלקים הנוספים שהיו בו, ופשוט, ועיין בחידושי הגרי"ז.

הא כיצד חופה שלש אצבעותיו על פס ידו וקומץ.

עיין בחזו"א (סי' כח סק"ז) שנקט שצריך למחוק טרם שהפך ידו והוציאה, ולא מצי להוציא את ידו מהמנחה ורק אח"כ למחוק, ומשום שבעינין שבזמן הקמיצה דהיינו רגע הוצאת ידו מהמנחה לא תהא הקמיצה יתרה, וכן נקט הגרי"ז.

מיהו עיין בתפארת ישראל (בפירקין אות ל) שנקט שמוחק את הקומץ אחרי שהוציא את ידו מהמנחה, ומשמע שסל שאין בזה חשש של יתר, ויל"ע מאי טעמא והרי בזמן הקמיצה היתה המנחה יתרה, ועיין.

וזו היא עבודה קשה שבמקדש.

יל"ע האם יכול כהן אחר לעזור לו לעשות את זה או לא, ובפשוטו אה"נ אם יש כהן אחר שיעשה את זה מצי לעזור לו [ובידו הימנית] מיהו כונת הגמרא שאם עושה את זה הכהן לכד הוי מעבודות הקשות שבמקדש.

מיהו עיין בחזו"א (סי' כח סק"ז בד"ה מוחק) שכתב שאם כהן אחר מחק את זה ולא הכהן שקמץ פסול.

כגון שהפריש לה שני לוגין.

א. משמע בגמרא שאם הפריש לה לוג ומחצה לא נחשב ריבוי שמן, ורק שני לוגין חשיב ריבוי שמן, וצ"ע טעמא דמילתא וכיון שהשיעור שלה הוא לוג שמן, מאי טעמא בלוג ומחצה לא נחשב ריבוי שמן.

ועיין בזבח תודה לח"ח שכתב וז"ל והטעם נראה שכל שלא הגיע עדיין לשיעור שמן של מנחה שלמה נחשב הכל בשיעורו עכ"ל, והיינו שהמושג של ריבוי היינו דוקא אם מביא כפול שנים מיהו אם הביא יותר מאחד אכתי לא חשיב ריבוי.

ב. ולפי"ז הא דבשמן דחולין ושמן דחברתה פסול בכל שהוא היינו משום שבכהאי גוונא אף בכל שהוא חשיב ריבוי שהרי אינו חלק מהשמן של המנחה, ודו"ק.